

Aanbidden – *met hart, hoofd en handen*

Aanbidden

met hart, hoofd en handen

Handboek voor aanbiddingsleiders

Bob Kauflin

Voorwoord door Kees Kraayenoord

Voor de bijbelteksten is gebruik gemaakt van de NBV,
tenzij anders aangegeven.

AANBIDDEN – MET HART, HOOFD EN HANDEN

Originally published in English under the title

Worship matters

Copyright © 2008 by Sovereign Grace Ministries

Published by Crossway Books

a publishing ministry of Good News Publishers

Copyright © 2018, Uitgeverij Gideon

Auteur: Bob Kauflin

Vertaling: Tobbya Jong

Omslagontwerp: Arjen Niezen

Typografie: Coco Bookmedia, Amersfoort

Jaar van uitgave: november 2018

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-120-0

NUR: 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

*Voor mijn kleinzoons,
Ethan, Tyler, Jack en Gavin*

*Het is mijn gebed dat jullie mannen worden die
jullie generatie voorgaan in het ontmoeten
van de grootheid van God in Jezus Christus,
door de kracht van de Heilige Geest.*

Psalm 71:18

Aanbevelingen

In elk gesprek en in elke vorm van communicatie die ik met Bob Kauflin heb gehad, is er altijd één ding dat me bijblijft – zijn vurige verlangen om ‘het goed te doen’ in aanbidding tot God. Bob houdt van God, waardeert theologie en zorgt voor de mensen die hij leidt. Deze mix komt in dit prachtige en leerzame boek voortdurend naar voren. *Aanbidden – met hart, hoofd en handen* zal aanbiddingsleiders inspireren en aanvuren in hun bediening.

Matt Redman, aanbiddingsleider en schrijver van bekende liederen, zoals '10.000 redenen', 'Dank U voor Uw kostbare bloed', 'Prachtige God' en 'Nooit meer alleen'.

Bob Kauflin schreef een rijk en wijs boek over aanbidding. Het is een bijbels, relevant, praktisch, prettig boek tot eer van Christus. Alles wat ik wil weten over aanbidding staat erin. Het boek staat vol bewezen inzichten, die voortkomen uit de persoonlijke overdenking en lange ervaring als leider onder aanbiddingsleiders. Ik ken en respecteer Bob en geniet van zijn grondige leiding in het aanbidden van onze Heer. Bob leeft naar wat hij schrijft, waardoor zijn nadruk op karakter, integriteit en nederigheid geloofwaardig is. Ben jij een aanbiddingsleider die onze gemeenten wil leiden in diepere aanbidding die Christus centraal stelt, dan beveel ik dit boek met enthousiasme bij je aan.

Randy Alcorn, auteur van o.a. 'Deadline', 'Het bedrog', 'Thuiskomst', en 'Hoe is het in de hemel'.

Inhoud

Voorwoord door Kees Kraayenoord 9

Voorwoord door Paul Baloche 13

Deel een: De leider

- 1 Wat echt belangrijk is 19
- 2 Mijn hart: Wat is mijn grootste liefde? 27
- 3 Mijn hoofd: Wat geloof ik? 37
- 4 Mijn handen: Wat doe ik? 47
- 5 Mijn leven: Welk voorbeeld geef ik? 61

Deel twee: De taak

- 6 Wat doet een aanbiddingsleider eigenlijk? 73
- 7 Een ware aanbiddingsleider ... 79
- 8 ... Verkondigt de grootheid van God ... 85
- 9 ... In Jezus Christus ... 95
- 10 ... Door de kracht van de Heilige Geest ... 95
- 11 ... Door het kunstig samenvoegen van Gods Woord ... 121
- 12 ... Met muziek ... (deel één: Wat voor soort muziek?) 133
- 13 ... Met muziek ... (deel twee: De liederen voor de zondag) 149
- 14 ... Waardoor de gemeente wordt toegerust ... 167
- 15 ... Om het evangelie te proclameren ... 177
- 16 ... Gods aanwezigheid te koesteren ... 189
- 17 ... En te leven tot Gods heerlijkheid 215

Deel drie: Gezonde spanningsvelden

- 18 Leidende principes 215
- 19 Transcendent en immanent 223
- 20 Hoofd en hart 231
- 21 Innerlijk en uiterlijk 239
- 22 Verticaal en horizontaal 247
- 23 Gepland en spontaan 255
- 24 Traditioneel en relevant 265
- 25 Professioneel en authentiek 273
- 26 Voor de kerk en voor ongelovigen 281
- 27 Samenkomsten en het leven van alledag 289

Deel vier: Goede relaties

- 28 Altijd maar mensen 303
 - 29 Je gemeente 311
 - 30 Je team 327
 - 31 Je voorganger 345
 - 32 Overwegingen voor voorgangers 357
- Een korte bibliografie 373
- Dankwoord 383
- Eindnoten 387

Voorwoord

Kees Kraayenoord

Ik was achttien jaar en vastbesloten om aanbiddingsleider te worden. Niet dat ons kleine evangelische kerkje dat zo noemde. Een aanbiddingsleider heette bij ons nog gewoon een zangleider. Terugkijkend was het bij nader inzien niet eens een bewuste keuze om aanbiddingsleider te worden; Ik was het eigenlijk al. Direct vanaf m'n eerste stapjes als jong gelovige tiener zat in het kantoor van de schooldirecteur en vroeg hem of ik 'alstublieft de kerst- en paasdiensten mocht leiden'. Met muziek én gesproken woord, natuurlijk. Ik stond er dan toch.

Dit verlangen, dat als een grote mensen jas iets te ruim om mijn schouders hing, was simpelweg een resultaat van twee liefdes die ik in m'n jonge leventje meedroeg. Ten eerste, mijn droom als klein kind om Rock-'n-roll te bedrijven, muziek te maken voor mensen, ze op te zwepen zoals alleen de groten der aarde dat kunnen. En ten tweede, mijn nieuw gevonden liefde, Koning Jezus, die – tijdens het luisteren naar een christelijke hardrockballad – zo liefdevol en onverwacht mijn gebroken tienerbestaan was binnengestapt, me vergaf, mij vervulde met Zijn liefde en iets in mijn hart begon te doen wat je 'genezing en vervulling' zou kunnen noemen, zoals alleen de Grootste der aarde dat kan! Ik heb er tot de dag van vandaag nog steeds geen genoeg van! De cocktail van deze twee liefdes maakte dat ik niets liever wilde dan aanbedding leiden. Het is simpelweg het resultaat van mijn liefde voor muziek en mijn liefde voor Jezus.

Ik wist er nog niet veel van. Het enige wat ik wist, was dat mijn hart elke keer weer openging wanneer ik de liederen mocht kiezen om ze voor én met een groep te zingen, ze mocht leiden in het lied van liefde voor onze God en Vader. Maar ik wilde wel meer weten. Ik wilde de kneepjes van het vak leren, de 'How to's'. Ik wilde beter worden. Dus ik moest en zou een cursus volgen of iets dergelijks. Ik ontdekte een advertentie van Jeugd met een Opdracht. JmeO organiseerde een heuse 'worship leaders week'. Worship leader... Ik liet de woorden door m'n mond rollen. Worship leader... worship leader... Tsjonge! Dat klonk toch een stuk beter dan zangleider. Ik moest daar maar 's heen. Een beetje onwennig en zenuwachtig – ik was duidelijk de jongste deelnemer – sleepte ik mijn groene weekentas met dito slaapzak naar een muffig slaapzaaltje. Onzeker en opgewonden tegelijk nam ik vervolgens plaats in het klaslokaal. Ik zat er helemaal klaar voor. M'n speciaal voor deze week gekochte blauwe schriftje lag voor me. Mijn pen in de aanslag om alles op te schrijven wat ik kon leren over zingen, over het leiden van mensen, over samen muziek maken, over het kiezen van liederen, over het podium en alles wat er allemaal bij komt kijken. Maar de eerste zinnen gingen helemaal niet over het podium of over performance. Ik zal de aftrap van deze week daarom nooit meer vergeten. Met een diepe overtuiging dat ik net het allerbelangrijkste had gehoord wat er te leren viel over aanbidding, schreef ik de woorden van de docent op die nog nagalmden in mijn hoofd:

*Worship is not about performance. Worship is not just singing songs.
Worship is a way of life.*

Meer dan ons lied zoekt God ons leven!

Voor het eerst realiseerde ik me meer dan ooit tevoren dat het bij aanbidding niet alleen gaat om 'de handjes'. Het gaat ook om onze motivatie, ons hart, onze beweegredenen, maar bovenal onze relatie met God. Ze doen ertoe wanneer we op het podium staan

en de mensen leiden in het zingen voor onze God. Tegelijkertijd is het andersom ook waar. Een hart vol aanbidding zonder enige vorm van talent om te zingen of om muziek te maken kan heel oprecht zijn, maar het zal weinig mensen helpen om voor God te zingen. Het is lastig samen zingen met kauwgom in je oren. We kunnen beter worden. We kunnen leren hoe we liederen kiezen. Niet omdat het om onze performance gaat. Maar het gaat wel om Gods eer en zijn mensen. Staat er niet in de Bijbel dat de tempelzangers geoefende zangers waren?

Daarnaast is het ook belangrijk te weten wie God is. Aanbidding is meer dan een emotionele reactie op een mooi muziekstuk. Het is een reactie op Gods wezen, Gods verhaal. Weten wie Hij is, wat Hij wil, wat Hij gesproken heeft in zijn Woord, het zijn onmisbare ingrediënten van aanbidding.

Tot zover weinig nieuws. Zegt de Bijbel niet dat we God moeten liefhebben met heel ons hart, heel ons verstand en al onze kracht? Het is nooit het één of het ander. Toch krijg ik soms het idee dat er in de kerk een wedstrijd plaatsvindt tussen hart, hoofd of handen. Sommigen kerken doen niets anders dan oefenen en beter worden. Aanbidingsdiensten lijken wel professionele theaterstukken, met lichtplan en projectie. Het woord 'liturgie' is vervangen door 'draaiboek'. Andere kerken negeren juist om beter te worden, omdat het 'alleen om het hart gaat'. Misschien zit het hart dan wel op de juiste plek, maar de juiste snaar wordt niet geraakt. Het resultaat is een afhakende gemeenschap, gênante momenten, of erger: 'grappen bij de koffie na de dienst'.

Ik heb in mijn leven heel wat boeken over aanbidding en liturgie gelezen. Soms echte hersenkrakers. Theologische pillen! Vooral mijn hoofd werd aangesproken en uitgedaagd. Andere boeken hielden een spiegel voor mijn hart. Weer andere boeken hielpen me om slimmere keuzes te maken in hoe een dienst vorm te geven.

Het ene boek is sterk in het ene, het andere boek in het andere. Maar Bob Kauflin heeft in zijn boek *Aanbidden – met hart, hoofd en handen* als geen ander een misschien wel perfecte balans weten te brengen. Dit boek gaat over jouw hart, jouw relatie met Jezus en jouw motivaties. Maar het gaat niet alleen over waarom we aanbidden, maar ook over Wie we aanbidden. En over hoe we aanbidden. Het is met recht een boek over ons hart, hoofd en handen!

Aanbidden – met hart, hoofd en handen is verplichte kost voor al onze leiders binnen Mozaiek Worship. We lezen het boek samen, maken opdrachten en bespreken wat we hebben ontdekt. Het heeft ons enorm geholpen om te groeien in onze rol als aanbidingsleiders en in onze dienstbaarheid aan de gemeente. Ook gebruiken we het als lesboek op Mozaiek Worship College.

Bob is één van de meest vriendelijke en nederigste mensen die ik ooit heb ontmoet. Zijn liefde voor Jezus en Zijn gemeente zit in zijn DNA. In onze korte ontmoeting, een paar jaar geleden, in Colorado Springs, voelde ik me zo gekend en gewaardeerd. Zijn belangstelling was oprecht, als een betrokken vader.

Ik hoop en bid dat je bij het lezen van dit boek hem ook zo een beetje leert kennen. Maar meer dan dat, dat je tijdens het lezen ook een ontmoeting heb met Zijn God, Zijn Vader en Redder. Dat was en is Bobs gebed voor elke lezer. En het mijne nu ook.

Kees Kraayenoord (1972) is voorganger van Mozaiek0318, zanger en schrijver van o.a. 'God of the moon and stars', 'Uw vrede vult dit huis' en 'Houd vol!'

Voorwoord

door Paul Baloche

De allereerste aanbiddingsconferentie die ik bezocht werd in 1984 vlak buiten Philadelphia gehouden. Bob Kauflin was een van de sprekers. Het was een geweldige ervaring, die me inspireerde en aanmoedigde om mijn droom na te jagen: het maken van muziek die mensen zou helpen God echt te aanbidden.

Bobs gezicht straalde van vurige liefde voor de Heer terwijl hij ons voorging in het zingen en het bestuderen van het Woord. Ik was opgegroeid in een kerk waar men vond dat een drumstel niet samenging met gebed, dus deze bijeenkomst was een heel nieuwe ervaring voor mij! De muziek waar Bob over sprak was krachtig – muziek die het leven van mensen kon beïnvloeden, zowel in het hier en nu als voor de eeuwigheid.

In de tijd dat ik op de middelbare school zat had ik in verschillende bandjes gespeeld, en af en toe opgetreden in een café in Philadelphia of langs Jersey Shore. Afgezien van de zogenaamde ‘sing-ins’ die af en toe werden gehouden, had ik nooit meegemaakt dat mensen voor God zongen met een gitaar in hun handen. Die dag was het begin van mijn reis, het begin van mijn bediening om anderen te bemoedigen in hun wandel met de Heer. Ik wilde doen wat Bob Kauflin deed. Ik wilde anderen bemoedigen zoals ik zelf bemoedigd was. In de jaren die volgden zijn Bob en ik elkaar nog een aantal keer tegengekomen, onder verschillende omstandigheden, en deze ontmoetingen vulden me elke keer weer met het verlangen om een beter mens te zijn: een betere echtgenoot en vader, en een vuriger volgeling

van God. Deze eigenschappen zie ik terug in Bob, en inspireren mij enorm.

In *Aanbidden – met hart, hoofd en handen* neemt Bob ons mee door de Bijbel en zijn eigen ervaringen en hij helpt ons beter te begrijpen wat bijbelse aanbedding inhoudt – ongeacht de vorm of de stijl die we gebruiken. Van de geestelijke aspecten, zoals het ontwikkelen van een gebedsleven tot het samenstellen van een lijst van liederen (setlist); alles wat essentieel is om Gods roeping voor ons leven te kunnen vervullen komt aan bod. Daarnaast is Bob ook pijnlijk eerlijk over zijn eigen worstelingen met muziek, zijn bediening, zijn ego, zijn identiteit en dingen die mislukken. Als je ooit betrokken bent geweest bij een muziekbediening, kan het niet anders of je zult jezelf herkennen in zijn persoonlijke anekdotes. Ik heb in de loop der jaren met veel van dezelfde kwesties geworsteld, en Bobs bekentenissen en ervaringen hebben me hoop en inzicht gegeven.

Bob Kauflin is een belangrijke stem in de tijd waarin wij leven. Er is soms zoveel onenigheid over de ‘juiste’ stijl van aanbedding. Hij wijst ons op de reden en het doel van onze aanbedding: de Verlosser. Dit boek is een ‘must’ voor iedereen die actief is in de aanbiddingsbediening, of dit overweegt. Zoals Jezus zei in de Bergrede, kunnen we ons leven (of onze bediening) bouwen op de rots, of op het zand. De waarheden in dit boek zijn rotsvast en van levensbelang als fundament voor een blijvende bediening. Het is het meest complete (en bovendien goed leesbare) werk over de kunst en het hart van aanbedding dat ik ooit in handen gehad heb. Hoewel ik al achttien jaar actief ben als aanbiddingsleider voelde ik me persoonlijk uitgedaagd om bepaalde aspecten van de manier waarop ik in mijn eigen leven met aanbedding omga opnieuw te onderzoeken, en aan te passen.

Dus of je nu net aan je reis begint of dat je al een poosje onderweg bent: bereid je erop voor om geïnspireerd en uitgedaagd te worden om zelfs nog meer van je God en Vader te houden door ‘het kinderlijke achter je te laten’ en ‘vol te houden in de hoop eens dat te kunnen grijpen waarvoor Christus Jezus jou gegrepen heeft’.

Paul Baloche (1962) is een Amerikaanse aanbiddingsleider en schrijver van o.a. 'Koning Jezus kom', 'Schijn met Uw licht in mijn hart, Heer' en 'Meer dan ooit'.

Deel een

De leider

1.

Wat echt belangrijk is

Het was mijn droombaan. Ik was zojuist benoemd tot Stafflid aanbidding bij Sovereign Grace Ministries. Nadat ik twaalf jaar als voorganger gewerkt had, mocht ik me nu fulltime bezighouden met het bestuderen van aanbidding en het toerusten van aanbiddingsleiders.

Ik leidde de aanbidding tijdens een conferentie en ik had dolblij moeten zijn. Nadat ik met het aanbiddingsteam gebeden had liep ik de trap op om de bijeenkomst te openen. De zaal zat propvol en er hing een verwachtingsvolle sfeer. Elk hart was klaar om God te prijzen.

Nou ja, bijna elk hart. Ik wist vrij zeker dat aan de buitenkant niet te zien was wat *ik* dacht, en dat was maar goed ook. Terwijl ik naar het podium liep, werd ik plotseling overvallen door twijfels. *Welk verschil zal deze avond nou werkelijk maken? Zal wat we doen eeuwigheidswaarde hebben? Mensen zullen zingen, hun handen opheffen, branden van enthousiasme ... en dan weer naar huis gaan. En ik zal steeds opnieuw hetzelfde doen. De rest van mijn leven.*

Opeens leek het allemaal leeg. Droog. Zinloos.

Herkenbaar? Heb jij je ooit weleens afgevraagd waar je vreugde gebleven was, en of wat je doet eigenlijk wel zin heeft?

Een vriend vertrouwde me een van zijn grootste worstelingen in het leiden van aanbidding toe: de strijd tegen het gevoel dat hij voor de tweehonderdste keer 'zijn kunstje moest vertonen'. Hij moet zich soms echt verzetten tegen de neiging om op de automatische piloot liedjes te zingen en 'zijn uren te maken'.

Ik denk niet dat hij de enige is.

Heb ik daar nu voor getekend?

Begrijp me niet verkeerd. Gods kinderen voorgaan in aanbidding is een van de mooiste banen ter wereld. Dat vind ik oprecht. Geen enkel ander beroep geeft zoveel voldoening, zoveel vreugde, is zo opwindend en tegelijk ontzuenderend. Aanbidding verandert levens. We mogen mensen helpen ontdekken waar ze voor geschapen zijn: het verheerlijken van de levende God. We richten hun harten op de eeuwige, soevereine God die groter is dan hun beproevingen en liefdevoller dan ze zich kunnen voorstellen. Wij mogen iets laten zien van de ontzagwekkende Verlosser die in onze plaats gestorven is en daarmee de zonde, de dood en de hel verslaan heeft.

We kijken vol verwondering toe, terwijl de Geest van God levens verandert en mensen opnieuw laat kennismaken met Gods trouw, Gods liefde en Gods macht.

Op die momenten denken we: *Niet te geloven dat ik dit mag doen!* (Of, als je in dienst van de kerk bent: *Niet te geloven dat ik betaald krijg om dit te doen!*)

Maar er zijn ook momenten waarop we met liefde iemand anders zouden betalen om het in onze plaats te doen:

- Je belangrijkste zanger of zangeres is ziek, je bassist is de stad uit en je pianist heeft zich verslapen. En niemand heeft zelfs maar geprobeerd een vervanger te vinden.
- Een kleine, maar invloedrijke groep in de kerk heeft zojuist aan de voorganger laten weten dat ze de liederen die jij uitkiest maar niks vinden.
- Na twee jaar in een nieuwe gemeente heb je nog steeds geen drummer gevonden die maat kan houden.
- Je beste zangeres heeft aangekondigd dat ze niet komt oefenen, tenzij ze een solo krijgt.
- Je voorganger heeft je voor de vijfde zondag op rij gemaaild dat de zangdienst te lang duurde en dat je te veel praat.